

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра туризму та рекреації

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«РОЗРОБЛЕННЯ ПАЛОМНИЦЬКОГО ТУРУ ТЕРИТОРІЄЮ
ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ПРОСУВАННЯ ЙОГО НА РИНКУ
ЄС»**

Студента 4 курсу, 18 групи,
денної форми навчання
освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 242 «Туризм»
освітньої програми «Міжнародний
туризм»

підпис студента

Загородній
Артур
Миколайович

Науковий керівник
докт. геогр. наук, проф.

підпис керівника

Гладкий
Олександр
Віталійович

Гарант освітньої програми
канд. наук з держ.
управління, доцент,

підпис керівника

Кравцов Сергій
Станіславович

Київ 2023

Державний торговельно-економічний університет
Факультет ресторанно-готельного та туристичного бізнесу

Кафедра туризму та рекреації

Освітній ступінь «бакалавр»

Спеціальність 242 «Туризм»

Освітня програма «Міжнародний туризм»

Затверджую

Зав. кафедри

Тетяна ТКАЧЕНКО

« _____ » _____ 2023 р.

Завдання
на випускню кваліфікаційну роботу студентіві

Загородній Артур Миколайович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи:

«Розроблення паломницького туру територією Тернопільської області та просування його на ринку ЄС»

Затверджена наказом ДТЕУ від «01» листопада 2022 р. № 2000.

2. Строк здачі студентом закінченої роботи: 02.06.2023 р.

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи:

Мета роботи: Розроблення паломницького туру територією Тернопільської області та його просування на міжнародному ринку.

Об'єкт дослідження: паломницький тур територією Тернопільської області та його просування на міжнародному ринку.

Предмет дослідження: розроблення паломницького туру територією Тернопільської області, його організаційні та маркетингові аспекти, а також просування цього туру на міжнародному ринку туризму.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ

1.1 Суть та поняття релігійного туризму

1.2 Аналіз маркетингу міжнародного ринку паломницького туризму

1.3. Аналіз ресурсного потенціалу паломницького туризму

ВИСНОВКИ ДО I РОЗДІЛУ

РОЗДІЛ II. РОЗРОБКА ПАЛОМНИЦЬКОГО ТУРУ УКРАЇНОЮ

2.1. Вибір пунктів маршруту та розробка схеми маршруту

2.2. Пропозиції щодо маркетингових заходів та інструментів просування продукту активного туру на ринку країн ЄС

2.3. Економічне обґрунтування туру

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

5. Календарний план виконання роботи:

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1.	Вибір і затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	01.09.2022 – 01.11.2022	1.11.2022
2.	Оформлення і затвердження завдання на роботу	02.11.2022 – 02.12.2022	23.12.2022
3.	Написання та попередній захист 1 розділу випускної кваліфікаційної роботи у наукового керівника	03.12.2022-10.02.2023	26.12.2022-10.02.2023
4.	Написання та попередній захист 2 розділу випускної кваліфікаційної роботи у наукового керівника	11.02.2023 – 21.04.2023	11.02.2023-21.04.2023
5.	Оформлення випускної кваліфікаційної роботи за структурою	22.04.2023 – 08.05.2023	22.04.2023-08.05.2023
6.	Представлення роботи на кафедрі та попередній захист у комісіях	09.05.2023-22.05.2023	09.05.2023 – 6.05.2023
7.	Доопрацювання, оформлення, друкування, підготовка матеріалів до захисту	23.05.2023 – 01.06.2023	27.05.2023 – 01.06.2023
8.	Представлення готової зшитої випускної кваліфікаційної роботи на кафедрі	до 02.06.2023	02.06.2023
9.	Захист випускної кваліфікаційної роботи в екзаменаційній комісії	Згідно з розкладом	Згідно з розкладом

6. Дата видачі завдання 23 грудня 2022 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи: Гладкий О.В.

(прізвище, ініціали, підпис)

8. Гарант освітньої програми _____

Кравцов С.С.

(прізвище, ініціали, підпис)

9. Завдання прийняв до виконання студент _____

Загородній А. М.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи:

Робота написана на актуальну тему та присвячена розробленню продукту паломницького туризму територією Тернопільської області та його просуванню на ринку ЄС. В ній розкрито теоретико-прикладні засади формування туристичного продукту паломницького туризму, теоретичний базис паломницького туризму, проведено діагностику ринку паломницького туризму, окреслено ресурсний потенціал Тернопільської області для розвитку паломницького туризму. В роботі запропоновано власний проєкт туру паломницького туризму територією Тернопільської області, здійснено розроблення маршруту та програми туру, окреслено заходи та інструменти просування паломницького туру на ринку країн ЄС.

Автор ґрунтовно проаналізував передумови і фактори проектування туристичного продукту у сфері паломницького туризму Тернопільської області на ринку ЄС, розкрив туристичний потенціал області в галузі паломницького туризму, виділив ключові природні, історичні, трудові ресурсні, екологічні передумови і фактори проектування туристичних послуг області на міжнародному ринку паломницького туризму, проаналізував ринкові механізми їх використання та роль основних стейкхолдерів в формуванні механізмів просування туристичних послуг у сфері паломницького туризму на ринку ЄС.

Автором проведено детальний аналіз механізмів проектування туристичного продукту у сфері паломницького туризму Тернопільської області, розроблено маршрут та програму туру, заходи просування паломницького туру на міжнародні ринки, а також подано ґрунтовне економічне обґрунтування туру області на міжнародному ринку паломницького туризму.

Робота має великий відсоток текстових запозичень. Тому вважаю, що робота не повністю відповідає вимогам Вищої школи щодо підготовки і написання ВКР та заслуговує низької оцінки.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи Гладкий О.В.

(підпис, дата)

Після перевірки роботи на унікальність виявлені недоліки не були усунені повністю. Дослідження не є повністю самостійною авторською роботою, воно залишається незавершеним згідно з поставленою метою та визначеними завданнями

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи

(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист

(ПІБ, підпис, дата)

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу:

Випускна кваліфікаційна робота студента

Лагута Е.Р.

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту в екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми

Кравцов. С.С.

(підпис, прізвище, ініціали)

Завідувач кафедри

Ткаченко Т. І.

(підпис, прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ.....	9
1.1 Суть та поняття релігійного туризму.....	9
1.2 Аналіз маркетингу міжнародного ринку паломницького туризму.....	14
1.3 Аналіз ресурсного потенціалу паломницького туризму.....	18
ВИСНОВКИ ДО I РОЗДІЛУ.....	21
РОЗДІЛ II. РОЗРОБКА РЕЛІГІЙНОГО ТУРУ УКРАЇНОЮ.....	23
2.1. Вибір пунктів маршруту та розробка схеми маршруту.....	23
2.2. Пропозиції щодо маркетингових заходів та інструментів просування продукту активного туру на ринку країн ЄС.....	24
2.3. Економічне обґрунтування туру.....	27
ВИСНОВКИ.....	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	35
ДОДАТКИ.....	37

SCIENTIA DIFFICILIS SED FRUCTUOSA

ВСТУП

Україна, обравши своїм стратегічним курсом інтеграцію до структур Європейського Союзу, прийняла виклик часу щодо прискореного реформування різних сфер соціального, політичного і економічного життя країни, зокрема, туризму, трансформуючи її до стандартів Європейського Союзу. Світовий досвід прогресивного господарювання надає туризму перше місце серед інших галузей за обсягами експорту товарів та послуг.

Зарубіжні дослідники туристської діяльності (К. Купер, С. Венхилл, Д. Гілберт, Д. Флетчер [4], Г. Данн, Д. Наш, П. Пірс [5]) наголошують, що туризм теоретично санкціонує соціальні, моральні тенденції, затверджуючи тим самим свою благородну гуманістичну місію – сприяти духовному вдосконаленню суспільства, будучи впливовим чинником розвитку особистості; отже, туризм є унікальним засобом самоосвіти і самовиховання.

Релігійний туризм (сакральний туризм, паломницький туризм, езотеричний туризм) є різновидом туризму, що пов'язується з наданням послуг і задоволенням потреб туристів, що прямують до святих місць і релігійних центрів, що знаходяться за межами звичайного для них середовища. Важливе значення має організація паломницького та релігійного туризму в Україні, яка наразі гальмується наявністю численних проблем, вирішення яких є справою держави, та всіх організацій та установ, що займаються туризмом. З іншого боку, Україна і Київ вважаються колыскою християнства у Східній Європі. Львів став центром греко-католицизму і католицьких конфесій, з деякими протестантськими деномінаціями. Чернівці - центр православної митрополії Буковини і скарбниця старообрядців. Умань і Меджибіж - центри паломництва християн-хасидів. Також є цікаві релігійні об'єкти для мусульман, римо-католиків, протестантів і караїмів.

Актуальність дослідження. Сучасне паломництво є явищем культурного життя людства, специфічною духовною потребою безпосереднього спілкування зі святинами. У більшості релігій паломництво

відіграє традиційну місіонерську роль, сприяючи утвердженню релігійних істин в суспільстві, і є дослідженим не до кінця, а тому потребує дослідження, аналізу та більш детальних характеристик у сучасному сьогоденні. Для того, щоб розглянути основні фактори розвитку паломництва та релігійного туризму, ми спробуємо описати та проаналізувати проблематику даної теми, підходи до трактування термінології з точки зору науковців, а також визначити, що впливає на покращення розвитку даного виду туризму з метою зацікавлення людей до подібного роду маршрутів та подорожей в межах країни.

Мета дослідження - дослідження релігійного туристичного потенціалу України.

Для досягнення мети необхідно виконати ряд **завдань**:

1. Дослідити теоретично-методологічні аспекти вивчення релігійного туризму;
2. Проаналізувати сучасний стан та тенденції розвитку релігійного туризму в світі та в Україні;
3. Розробити релігійний тур Україною.

Об'єкт кваліфікаційної роботи – релігійний туризм в Україні.

Предмет–організація релігійного туризму в Україні.

У роботі використано літературний аналіз, історико-географічні методи, системно-структурний аналіз, просторовий аналіз, статистичні методи, картографічні методи та порівняльний метод.

Джерелами інформації для написання роботи стали праці вітчизняних науковців, статистичні дані та інтернет-ресурси національних туристичних DESTINATION Україна.

Структура роботи: кваліфікаційна робота складається за вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ПАЛОМНИЦЬКОГО ТУРИЗМУ

1.1 Суть та поняття паломницького туризму

Релігія - це сукупність організованих вірувань, практик і систем, найчастіше пов'язаних з вірою в домінуючу силу і поклонінням їй, наприклад, особистому богу або іншій надприродній істоті. Хоча це базове визначення, існує багато різних розумінь того, що таке релігія, і не всі релігії зосереджуються на вірі в богів, божеств чи надприродні сили. Існує багато різних типів релігій, від широко відомих основних світових релігійних традицій до менш відомих систем вірувань невеликих груп (Рис.1.1).

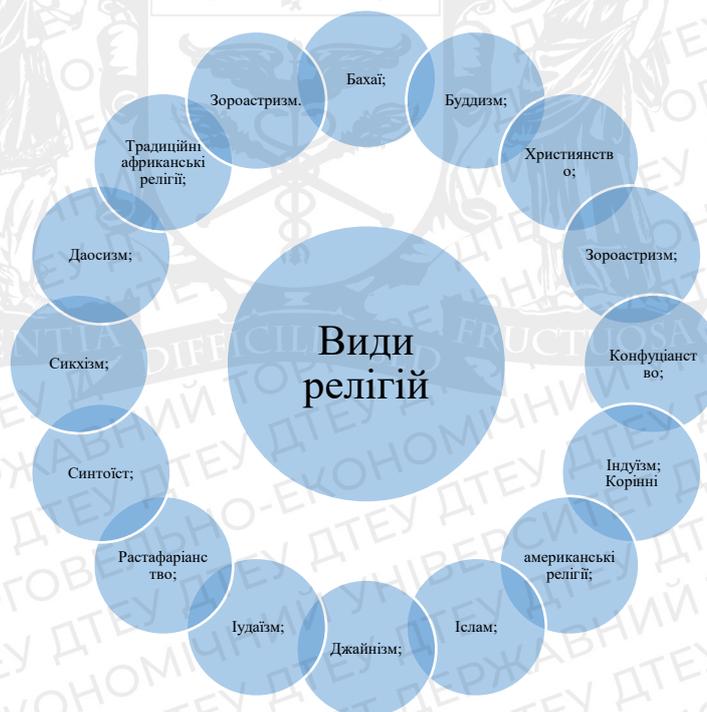

Рис. 1.1 Види релігій

Складено за [2]

Релігійний туризм поділяється на такі різновиди [2]:

- паломницький туризм – сукупність поїздок представників різних конфесій з паломницькими цілями;
- езотеричний – метою його є розширення традиційного релігійного

світосприйняття, і відповідно з цією метою ведеться філософський пошук в процесі подорожі;

– релігійний туризм екскурсійно-пізнавальної спрямованості – відвідання місць пов'язаних з історією релігій;

– сакральний – різновид, де турист під час відвідування певних місць створює, відновлює або підкреслює зв'язок з уявним потойбічним.

Сакральне в широкому сенсі – це все, що має відношення до Божественного, релігійного, небесного, потойбічного, ірраціонального, містичного, те, що відрізняється від повсякденних речей, понять, явищ.

Паломництво досліджували багато вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких М. Біржаков, Т. Божук, А. Ковальчук, О. Любіцева, М. Маруська, Т. Христов, М. Лютинський, І. Мінч, А. Кузишин, С. Дучак, М. Дучак, Д. Е. Софер, А. Jakowski, S. T. Browne та інші.

Кожен з них по-різному визначає це поняття. Наприклад:

1). М. Біржаков вважає паломництвом відвідування або подорож до священного місця з чітко визначеною метою [4];

2). А. Ковальчук стверджує, що паломництво - це подорож до релігійного об'єкта як рекреаційного ресурсу, що може сприяти духовному відновленню та пізнавальній діяльності [7];

3). М. Д. Софер та С. Т. Браун стверджують, що паломництво - це подорож до святого місця з чітко визначеною метою [8].

4). М. Мальська та М. Рутинський стверджують, що паломництво - це особлива форма духовного відпочинку, які мають на меті очищення та спокуту, та відвідування віруючою людиною особливих святих місць певної релігії.

У сучасній науковій літературі частіше зустрічається таке визначення як похід віруючих до святих місць (місця паломництва) в надії отримати божественну святість [3, 14].

До християнського паломництва світового значення належать відвідини Святої землі в Палестині задля поклоніння Гробу Господньому, Риму –

поклоніння мощам св. Петра і Павла тощо.

До паломництва макрорегіонального (міждержавного) значення відносять подорожі до монастирів, храмів, лавр, духовних центрів і культових споруд, важливих для представників декількох країн, об'єднаних культурно-регіональною спільністю, чи християн певної частини світу. Паломництво загальнодержавного значення здійснюють у межах певної країни, воно пов'язане з особливостями релігійного і культурного розвитку населення цієї країни.

Основними світовими місцями паломництва є:

- у християн: Віфлеєм, Єрусалим, Назарет, річка Йордан та інші місцевості, пов'язані з Христом, апостолами, Пресвятою Богородицею;
- у мусульман відвідання Мекки, Медіни і здійснення там запропонованих ритуалів; у ламаїстів – відвідання Лхаси (Тибет);
- у індусів – відвідання Ілахабада і Варанасі (Індія); у синтоїстів – відвідання Нара (Японія).

Серед причин здійснення паломництва можна виділити наступні [2]:

- бажання зцілитися від душевних і фізичних недуг;
- помолитися за рідних і близьких;
- знайти благодать;
- виконати богоугодну роботу;
- відмолити гріхи;
- висловити подяку за блага, послані зверху;
- проявити відданість вірі; прагнення до подвижництва в ім'я віри;
- знайти сенс життя.

Підсумовуючі вищесказане, можемо визначити поняття паломництва.

Отже, паломництво - це спільна або індивідуальна релігійна подорож віруючих до святого місця.

У цьому контексті важливим питанням є визначення етапу паломницької подорожі (рис. 1.2).

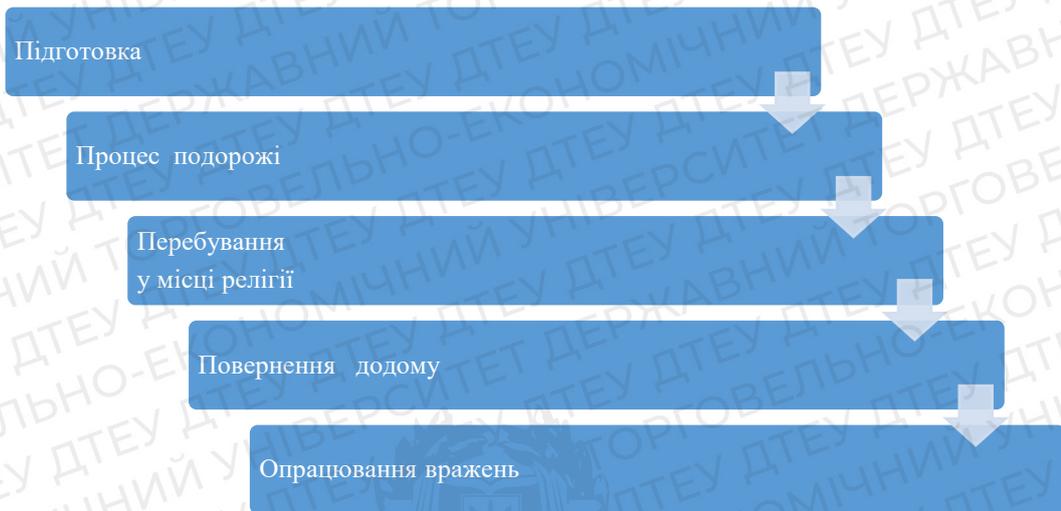

Рис. 1.2 Етапи паломницької подорожі

Складено за [2].

Загальною основою релігії є віра в те, що молитви та ритуали пов'язані з певним місцем поклоніння, природним або створеним людиною об'єктом, який асоціюється з божеством або певним явищем.

Священі місця бувають природного та штучного походження. Природного походження, наприклад, гірські вершини, скелі, річки, озера, джерела або печери. До штучних святинь відносяться церкви, собори, ікони, місця, пов'язані з жертвоприношеннями, місця поховань і різні предмети, які належали святим і з часом стали реліквіями [6].

Основними функціями паломницького туризму є духовно-просвітницька, місіонерська, благодійна та загальноосвітня (рис. 1.3). Вони мають вирішальне значення як для окремої людини, так і для суспільства в цілому і допомагають з'ясувати сутність релігійного туризму.

Дослідники по-різному характеризують релігійний туризм. Гісберт Ліншед розрізняє його за тривалістю, розміром групи та соціальною структурою [2]. Джулі Геворкян пропонує дві категорії з різними мотиваціями: "паломницький туризм" з духовних причин або для участі в релігійних церемоніях, і "церковний туризм", щоб побачити пам'ятки, такі як собори [3][4]. Френк Фей, християнський священник, писав, що паломники "завжди ризикують стати туристами", оскільки подорож завжди порушує

усталений порядок життя вдома, і перерахував вісім відмінностей між цими двома категоріями.

Рис. 1.3 Основні функції паломництва

Складено за [2]

На основі аналізу визначень та підходів науковців до трактування поняття "релігійний туризм" Т. Божук визначила спільні та характерні риси релігійного туризму та релігії [21]. Для таких порівнянь вона використала такі критерії, як сприйняття суб'єкта, мета, мотивація (потреба), місія (мотив), світогляд людини, туристичний продукт, організаційні аспекти туру, участь у заходах, тривалість подорожі, форма одягу та норми поведінки (Додаток Б).

Аналізуючи таблицю в додатку, слід відзначити, паломників цікавить безпосередня участь у релігійних культурах. Соціально-психологічна база релігійного туризму значно менша, ніж у релігійного. Паломники переважно сповідують ту релігію, святим місцям якої приїхали помолитися або вшанувати.

Релігійні туристи, так само як і паломники, починають подорож чи паломництво, коли в них виникає потреба здійснити дещо більше, ніж

звичайні культові дії в умовах звичного середовища їхнього проживання [19].

Слід також звернути увагу на основні чинники, що впливають на розвиток релігії на території. До них належать: природні ресурси території, історія освоєння території, історія заселення території, демографічні характеристики населення, етнічний склад населення, рівень соціально-економічного розвитку території, рівень міграції, геополітичне становище території.

1.2. Аналіз маркетингу міжнародного ринку паломницького туризму

Паломництво пройшло кілька еволюційних етапів. Будувалися церкви і монастирі, які ставали релігійними центрами. Через територію держави Київська Русь проходив "східний шлях" до Єрусалиму. Від Києва він спускався вниз по Дніпру до Чорного моря. Далі шлях пролягав західним узбережжям Чорного моря до Константинополя, через Кіпр до Акри [10].

Таким чином, можна зробити висновок, що релігію вивчали багато вчених, кожен з яких трактував це поняття по-своєму. Аналізуючи всі визначення, можна сказати, що загалом паломництво - це спільна або індивідуальна релігійна подорож віруючих до святого місця. Паломництво пройшло кілька еволюційних етапів у своєму розвитку і продовжує розвиватися сьогодні.

Паломницький туризм є невід'ємною частиною сучасної туристичної індустрії. Люди в усьому світі все частіше обирають паломництва та екскурсійні тури до релігійних об'єктів. Сьогодні понад 90% світових туристичних атракцій пов'язані з релігійним туризмом.

Ринок паломницького туризму почав активно розвиватися лише десять років тому. Успішний маркетинг релігійного туристичного продукту вимагає продуманої, систематичної та ефективної реклами, спрямованої як на споживачів, так і на посередників.

Найпривабливішими destинаціями для паломництва продовжують залишатися Єрусалим, Палестина, Саудівська Аравія, Рим, Люрд.

Дохід Ізраїлю від міжнародного туризму перевищує \$5 млрд. щорічно. За прогнозами, до 2025 р. сума витрат туристів в Ізраїлі збільшиться до \$30 млрд, а обсяг інвестицій в цей сектор зросте на 57% до \$4 млрд. дол. Майже 80% туристів, що прибули в Ізраїлі, їдуть до Єрусалиму. Столицю країни - Тель-Авів щорічно відвідує 3,5 млн. осіб, і з середини 2000 р. їх кількість неспинно збільшується.

Саудівській Аравії туристичний сектор приносить понад \$11 млрд. щорічно, а це майже 2% ВВП країни, причому третина прибутку якраз формується за рахунок релігійного туризму. Мекку у 2014 р. відвідало 14 млн. мусульман, і, за оцінками експертів, загальна кількість релігійних туристів у цій destинації до 2025 р. збільшиться до 17 млн., і перевищить 20 млн. ще через п'ять років [8].

Рим щорічно приймає 7-10 млн. туристів, і багато з них приїжджає у Вічне місто заради релігійних пам'яток, наприклад, Пантеону або Латеранської базиліки. Музеї Ватикану у 2015 р. відвідало 6,2 млн. осіб.

Люрд - невелике місто у Франції, де проживає тільки 17 тис. мешканців, водночас це найбільший релігійний центр в країні, який щорічно відвідує щонайменше п'ять мільйонів 418 паломників. Головна визначна пам'ятка - грот Массабіель (Grotto of Massabielle), який є частиною санктуарію (храмового комплексу навколо грота). Пілігрими приїжджають в Люрд, щоб скупатися в місцевих водах, позаяк вважається, що вони мають цілющі властивості.

Один з головних центрів паломництва в Індії - це Варанас, який відвідує 5,2 млн. осіб щорічно. На північний схід від центру міста розташований Сарнатг - місце, де Будда прочитав першу проповідь про «чотири благородні істини», яка лежить в основі вчення про буддизм. У Сарнатг щорічно приїжджає майже 1,2 млн. туристів [8].

Таким чином, прагнення людей, що належать до різних народів,

відвідувати святі місця і підносити молитви Богу про мир і благополуччя близьких, а також долучитися до культурної спадщини інших країн повною мірою реалізується шляхом релігійного туризму і паломництва. Загалом, всі церкви заохочують паломницький туризм, часто з юридичною підтримкою з боку держави у вигляді захисту історичних будівель, податкових пільг та інфраструктури (дороги, готелі).

Багато неурядових організацій та фондів також надають різні форми підтримки для організації релігійного туризму.

- Рокамадур - по дорозі на Компостела, місцевість за своєю красою нагадує Мон Сен Мішель;
- Сент Марі де ла Мер - місце паломництва циган 25 травня і 22 жовтня;
- Нотр Дам де Шартр - місце паломництва студентів, де щорічно наприкінці навчального року збирається до 40 тис. студентів;
- Левоча - у Чехії, місце стародавнього паломництва на честь Діви Марії;
- Мекка, місце народження пророка, найсвятіше місто в ісламі. Тут знаходиться храм Кааба.

Сьогодні, як і багато століть тому, релігійні переконання є одним з головних мотивів подорожей. Щороку понад 200 млн. осіб у світі здійснюють паломництво. З них 150 млн. християн, 20-30 млн. індуїстів, 40 млн. буддистів, мусульман, синтоїстів та ін. Віруючі мандрують для поклоніння святиням в надії знайти душевний спокій, позбутися від тяжкої недуги, відчути єднання з духовно близькими людьми. Вони відправляються в шлях, щоб виконати накладену покуту, віддати хвалу вищим силам за отриману благодать або просто висловити подяку вірі, наповнює їхнє життя змістом.

Для географічного вивчення широкої і доволі строкатої картини паломництва використовується районування. У світі виділяються 11 макрорегіонів паломництва:

- християнська Європа,
- Північна Америка з домінуючим положенням християнства і численними

- іншими релігіями,
- Латинська Америка з переважанням християнства і місцевими традиційними релігіями,
 - Північна Африка з переважанням ісламу,
 - Західна і Східна Африка, де панує іслам і існують окремі центри християнства і традиційних релігій,
 - Західна Азія з домінантою ісламу і анклавом християнства та іудаїзму,
 - Південна Азія, де одержали поширення індуїзм і буддизм, а також є центри християнства, джайнізму, сикхізму та ісламу,
 - Південно-Східна Азія з переважанням буддизму, ісламу, християнства і анклавом індуїзму,
 - Східна Азія з пануючими буддизмом, конфуціанством, синтоїзмом і ділянками ісламу і християнства,
 - Центральна Азія з домінантою буддизму (в основному ламаїзму), Середня Азія з пануванням ісламу.

Зростаючий попит на релігійний туризм за кордоном призвів до появи спеціалізованих компаній, які організують поїздки у співпраці з Церквами. Останні, беручи до уваги гуманістичну спрямованість туризму, для залучення клієнтів опублікували документ під назвою "Молитва і прощення, паломництво та його мистецькі й архітектурні аспекти". Через релігійні часописи, особливо в Польщі та інших країнах Центральної та Східної Європи, документ поширюється на виставках та біржах у співпраці з бізнес-партнерами, пов'язаними з туризмом. Таким чином, церкви і пов'язані з ними бізнеси беруть участь у формуванні туристичних потоків.

Різні організації та установи також впливають на їхній напрямок. У Франції існує Фонд гірської культури та міжнародних заходів, який має на меті захищати та популяризувати культурну спадщину країни. За кошти національних і муніципальних організацій він реставрує каплиці і церкви у віддалених гірських районах і запускає рекламу, щоб привернути інтерес і увагу туристів.

Окрім цього фонду, у Франції створено Національну асоціацію єпархіальних паломницьких директорів, яка об'єднує французьких та іноземних релігійних лідерів. Вона співпрацює з представниками туристичної галузі для покращення духовних, моральних і технічних умов для паломництва, а також навчає організаторів і менеджерів туризму.

Асоціація священиків Святої Землі надає значну підтримку церквам, які приймають індивідуальних мандрівників і паломників. Інші країни також звернули увагу на розвиток релігійного туризму.

Кожна країна унікальна і має свої особливі принади, які приваблюють потенційних туристів. Експерти проаналізували дані TRIPADVISOR зі 197 країн і розділили туристичні напрямки на чотири типи: природний, історичний, релігійний і чистий туризм. У світі туристичні дестинації є переважно природними, тоді як у Європі вони є більш історичними. Україна з точки зору туризму наразі порівнюється загалом з природними об'єктами, але має історичний, культурний, духовний та гастрономічний потенціал [2]

1.3. Аналіз ресурсного потенціалу паломницького туризму

Окремої уваги заслуговує потенціал релігійного та паломницького туризму в Україні. Це пов'язано з тим, що такий туризм є потужним інструментом для відродження та розвитку духовних і культурних місць в Україні, яка є багатоконфесійною країною. Він також важливий для підвищення рівня історичних та культурних знань українців про свою країну.

Це також дозволяє національним та міжнародним мандрівникам познайомитися з релігією та культурою інших (для українців - з культурою неправославних народів, що проживають в Україні), дозволяючи кожному здійснити "подорож у собі" та зрозуміти свій внутрішній світ у зв'язку з вічним.

Як країна з багатою історією, Україна повинна приділяти увагу захисту та збереженню своєї історії та культури. Це тим більше важливо сьогодні, коли

в українському суспільстві домінує суто комерційне ставлення до дійсності, а сильні духовні елементи відступають. Саме історико-культурні місця в культурному просторі України сьогодні дають можливість органічно пов'язати матеріальне і духовне.

Для того, щоб досягти рівня надходжень до бюджету, необхідно підвищити якість туристичних послуг. Це вимагає покращення стану довкілля, модернізації дорожньої інфраструктури, підвищення комфорту в закладах розміщення та харчування, а також відновлення культурних та архітектурних пам'яток.

Реклама є важливим фактором у створенні позитивного іміджу України як туристичної дестинації. Вона стимулює зацікавленість серед нерезидентів за кордоном відвідати Україну та дізнатися більше про її туристичні можливості.

Конференції та конгреси часто включаються в програми виставок і ярмарків. Також спостерігається тенденція до розвитку нових форм фестивалів, театральних вистав та нових атракцій. Однак сьогодні Україна стикається з низкою проблем у цьому плані.

Хасиди приїжджали до Умані у вересні 2020 року, щоб відвідати могили своїх цадиків, незважаючи на суворий карантинний режим. Це свідчить про те, що не всі віряни відмовляються від відвідування святинь навіть за таких обставин. Спалах Ковіду 19 також не став на заваді учасникам традиційної хресної ходи долмичонів з Брилова та Кам'янця-Подільського до Почаївської лаври, в якій взяли участь 10 000 паломників. Таким чином, релігійний туризм наразі є найбільш стійким видом туризму в умовах форс-мажорних обставин.

Туристичні експерти визнають, що релігійний туризм є одним з найперспективніших видів туризму в 21 столітті, оскільки приблизно 3-3,5 мільярда поїздок здійснюються з паломницькими та релігійними цілями.

Релігійний туризм в Україні здійснюється туроператорами, які включають релігійні елементи як частину загального туризму або як самостійну тему.

Релігійний туризм виконує ряд функцій у розкритті повного змісту і форми сакральної культурної спадщини. Він також враховує соціальні та культурні потреби людей у своїх туристичних послугах, враховуючи його соціокультурні характеристики як соціальної практики, що змінює людей та їхнє становище в соціальному просторі. Таким чином, релігійний туризм все більше стає явищем суспільно значущим.

В Україні кількість мусульманських святинь зменшилася після російської окупації Криму через наявність важливих мусульманських святинь (таких як мечеть Хана Узбека в колишньому Криму та Велика ханська мечеть у Бахчисараї). Однак язичницькі, християнські та іудейські місця поклоніння залишаються доступними для туристів і паломників.

Понад 1 000 з цих святих місць мають потенціал стати центрами активного туризму.

Окрім Києва, де знаходяться вже згадані святі статуї, є багато інших пам'яток, важливих для історії України, а також сусідніх країн.

Тому в європейському культурному просторі Святої Землі Україна є країною з важливими паломницькими маршрутами і важливою базою для розвитку всіх форм релігійного туризму, як внутрішнього, так і іноземного.

Також, На релігійний туризм припадає 160 000-360 000 організованих поїздок та екскурсій, з яких 120 000-300 000 - іноземні туристи і лише 20 000-60 000 - внутрішні [7]. Варто зазначити, що в Україні частка релігійного туризму в загальному туристичному потоці навряд чи перевищує 8-10%, а скоріше за все є меншою.

Іншими словами, рівень розвитку релігійного туризму в Україні більш ніж удвічі нижчий за середньосвітовий, що пов'язано з тим, що він недостатньо поширений всередині України і є лише незначна кількість реклами про українські святині за кордоном, особливо в засобах масової інформації.

Для того, щоб український ринок вийшов на рівень європейських країн, необхідно не лише просувати свої продукти, в даному випадку релігійні місця, але й максимально їх модернізувати та розвивати [11].

Розвиток релігійного туризму, як і в інших галузях, вимагає використання інформаційно-комунікаційних технологій, засобів просування та реклами. Основною метою реклами є інформування та привернення уваги туристів. Важливу роль у діяльності туристичних фірм відіграє маркетинг.

На думку відомого американського вченого Ф. Котлера, маркетинг - це система організації всієї діяльності підприємства по розробці, виробництву, збуту і обслуговуванню товарів, заснована на всебічному вивченні ринку і фактичного попиту споживачів з метою отримання високих прибутків [12, с. 24].

Висновки до I розділу

Отож, підсумовуючи, можемо сказати, що релігійний туризм і паломництво в цілому, є доволі поширеним світовим явищем, яке широко розвивається в великих країнах, і в Україні також. В першому розділі нашої роботи ми спробували розглянути основні чинники, що впливають на розвиток релігійного туризму, описали різновиди паломництва, та їхні цілі.

Розвиток релігійного туризму дозволяє вирішити цілий ряд завдань, в числі яких реалізація духовно-культурного потенціалу країни, підвищення її міжнародного культурного статусу, розвиток внутрішнього духовно - просвітницького потенціалу історії та культури. Своєю чергою паломницькі служби можуть сприяти відродженню, збереженню і благоустрою об'єктів культури, пам'яток, місць паломництва, облаштування і створення навколо них адекватної культури довкілля.

Маркетингові дослідження засвідчують, що сьогодні на ринку релігійного туризму функціонує небагато підприємств, які детально володіють настільки специфічним туристичним продуктом і усвідомлюють всі його тонкощі. Для успішної організації туризму в духовних релігійних центрах доцільною є співпраця туристичних підприємств з діячами церкви, а також широке впровадження інструментарію некомерційного маркетингу.

РОЗДІЛ 2

РОЗРОБКА ПАЛОМНИЦЬКОГО ТУРУ УКРАЇНОЮ

2.1 Вибір пунктів маршруту та розробка схеми маршруту

Аналіз паломницько-орієнтованих пропозицій на українському туристичному ринку показує, що подорожі, дозвілля та відпочинок розвиваються лише до найвідоміших святинь, тоді як інші святині не привертають уваги. Також було виявлено, що туристичні агенції та паломницькі центри не розвивають туристичні подорожі до відомих святинь. Тому автор цієї роботи розробив новий груповий автобусний тур "Віра на Тернопільщині", який включає відомі об'єкти споглядання в Україні для релігійних та відпочинкових туристів різного віку. Розроблений автором тур базується в Тернопільській області.

Тернопільщина - край, який назавжди зачаровуватиме людей. Вона має чудову природу, туристичні принади, духовні святині і, перш за все, енергійних, працьовитих, часом запальних, часом наївних, але цілеспрямованих і наполегливих людей.

Розташована на Подільському плато, на півдні омивається річкою Дністер, а на сході - річкою Зубрів. Вона займає східну частину Галичини, частину південної Волині та частину західного Поділля.

Релігійні центри, які будуть відвідані туристами: м. Кременець, м. Почаїв, м. Тернопіль, с. Зарваниця, м. Бучач, с. Язловець.

Кременець - одне з найкрасивіших малих міст України.

Почаївська лавра, мурована церква Покрови Пресвятої Богородиці біля залізничного вокзалу (1902-1905), церква Святої Трійці на військовому кладовищі (1896-1897),

Петра і Павла на вул. Переліській, Різдва Богородиці на вул. Туницького, церква на монастирському цвинтарі тощо. Загалом, регіон є дуже релігійним, і тут є багато "святих місць", які відвідують паломники з усієї України у

великій кількості.

Почаїв: туристи відвідають фонтан святої Анни в Онішківцях, скит Святого Духа та скит Анни Праведної.

Тернопіль: українське місто, політичний, адміністративний, економічний, діловий, релігійний і культурний центр Тернопільської області, в якому налічується понад 860 зразків сакральних об'єктів, скульптури Матері Божої, Ісуса Христа та різних святих, хрести на честь скасування кріпацтва тощо.

Село Зарванця: розташоване на лівому березі річки Стрипа, на заході Тернопільського району Тернопільської області, Україна. Марійський мавзолей (присвячений Діві Марії), ікона Зарваницької Матері Божої, собор Зарваницької Матері Божої.

2.2 Пропозиції щодо маркетингових заходів та інструментів просування продукту активного туру на ринку країн ЄС

Для поширення та просування релігійного туризму на ринки у багатьох країнах світу релігійними організаціями та асоціаціями, часто з участю туристичних компаній, зацікавлених у розвитку цього бізнесу, в останні роки регулярно проводяться спеціалізовані виставки, біржі, конгреси та конференції.

Існує практика включення конференцій і конгресів в програму проведення виставок, а також тенденція росту кількості заходів подібного роду, розвитку нових форм-фестивалів, театралізованих вистав, створення спеціалізованих об'єктів показу.

Широко використовуються такі форми просування релігійних поїздок на туристичному ринку, яка об'єднала релігійний туризм з численними цінностями:

- вірою,
- мистецтвом,

- історією,
- природою.

Даним способом заохочення займається Міжнародна біржа релігійного туризму і захищених територій.

Проведення біржі сприяє розвитку релігійного туризму тому, що:

- о Представляє інформоване і відповідальний туризм, зосереджений на об'єднанні релігійних цінностей зі зміцненням природного, культурного та історичної спадщини, туристичних напрямків і місць поклоніння;
- о Пропонує новий метод просування територій, щоб можна було задовольнити нові вимоги релігійних мандрівників;
- о Допомагає туристським підприємствам зустрітися з експертами сектора, світськими і релігійними підприємцями, з метою підвищити якість пропозиції, об'єднуючи культурні, релігійні та оперативні складові.

Регулярно проводяться міжнародні конгреси, присвячені обговоренню проблем релігійного туризму і в інших країнах. Кіпрська туристська організація (Cyprus Tourism Organization) у співпраці з Всесвітньою туристською організацією і Кіпрської Православної Церквою організувала в Нікосії в жовтні 2006 року першу міжнародну конференцію з релігійного туризму (ICORET).

Стратегія розвитку релігійного туризму в Греції була розроблена Синодальним офісом Грецької Православної Церкви (ГПЦ).

Вона передбачає збереження, демонстрацію та розвиток релігійних святинь, монастирів і храмів, а також спрощення процесу відвідування цих об'єктів. Також ведеться 28 робота з більш тісної взаємодії Синодального офісу ГПЦ з державною владою, церквами, іншими організаціями та органами влади як у Греції, так і за її межами.

У Франції 10 тисяч релігійних пам'яток внесених до списків охоронюваних історичних пам'яток відкриті для відвідування.

Багато з них пропонують додаткові послуги, побічно пов'язані з їх основним призначенням: проживання, виставкова та музейна діяльність,

фестивалі духовної музики. З метою задоволення запитів відвідувачів і вдосконалення організації поїздок, як з релігійними, так і з культурно-пізнавальними туристичними цілями офіси по туризму та пам'ятники релігійної культури тісно співпрацюють.

Для того, щоб подібні форми просування релігійного туризму були в Україні, варто у кожному з міст робити відповідний підрозділ, що буде відповідати за дану ціль. Позаяк, відвідувач може ознайомитися з духовним досвідом священного місця, культурною спадщиною та його туристичним потенціалом: історією цих місць, умовами відвідування пам'яток, туристськими заходами і подіями, а також основними можливостями розміщення та харчування. Крім того, тут можна отримати всю необхідну інформацію для організації групової поїздки, допомогу в підготовці програми за різними маршрутами відвідування цих міст.

Паломницькі потоки зі сусідніх країн: Білорусії, Словаччини, Румунії, Молдови формуються в переважній більшості етнічними українцями, які в силу свого прикордонного положення стали мешканцями інших країн і тепер є паломниками різних конфесій України.

У 2015 році Україну відвідали 138 тис. іноземців з метою «туризм» і 720 тис. – з «іншою» метою (культурний та спортивний обмін, релігійна, інша) [5]. Якщо припустити, що частка релігійних туристів серед них досягає середньосвітового показника в 15-20%, тоді кількість іноземних релігійних туристів в Україні не перевищує 115–150 тис. осіб.

Безумовно, що в релігійному туризмі беруть участь і пасивні (маргінальні) віруючі, але і активні віруючі подорожують не тільки з релігійними цілями. Поїздки до Туреччини, Єгипту або Чорногорії ніяк не можна віднести до релігійної. Також слід врахувати, що протестанти (24% активних віруючих, за оцінкою Юкрейніан соціолоджі) іконам, мощам і іншим реліквіям не поклоняються, в місцевому паломництві не беруть участь, їздять тільки в Святу землю і місіонерські поїздки.

Тому ми думаємо, що в Україні частка релігійного туризму в загальному

турпотоці навряд перевищує 8–10%, але швидше за все – вона нижча. Тобто, рівень розвитку релігійного туризму в Україні як мінімум в два рази нижче, ніж у середньому в світі.

З іншого боку, можна спробувати оцінити обсяг релігійного туризму із інших країн по відвідуваності основних релігійних об'єктів.

Центром паломництва загальнодержавного рівня безумовно є Київ, де зосереджені святині православ'я, діють собори та центри управління усіх релігій та конфесій [9].

Києво-Печерська Лавра, Софійський, Володимирський і Михайлівський собори як екскурсійні об'єкти відвідуються практично всіма гостями Києва – як організованими, так і самодіяльними туристами, незалежно від їх конфесії і національності. По усіх релігійних об'єктах міста є обширна література, фотоальбоми, сувеніри, інформація на сайтах, нема недоліку кваліфікованих екскурсоводів.

2.3. Економічне обґрунтування туру

З картами знайомі всі - не лише на шкільних дошках та в університетських аудиторіях, а й на сторінках газет, журналів, у фільмах і телепередачах, коли ми розмірковуємо про міжнародні події та внутрішню ситуацію в Україні, коли розповідаємо про цікаві події та факти, маршрути подорожей, спортивні змагання та прогнози погоди.

Значення географічних карт для науки і практики За допомогою географічних карт людина:

- отримує загальні знання про місцевість, країну тощо
- за допомогою карт займаються орієнтуванням на місцевості;
- використовують карти як основу для інженерного проектування та прогнозування погоди;
- у школах та університетах їх використовують у навчальних та дослідницьких цілях;

- у військовому управлінні використовують як основне джерело інформації про топографію; використовують як основне джерело інформації про місцевість;
- використовуються як джерело матеріалу для наукових досліджень; використовуються як джерело інформації про топографію у військовому управлінні;
- використовується для обслуговування потреб індустрії туризму та екскурсій (або потреб інших галузей).

Отже, туристичний маршрут розробленого паломницького туру відображено на Рис.2.1

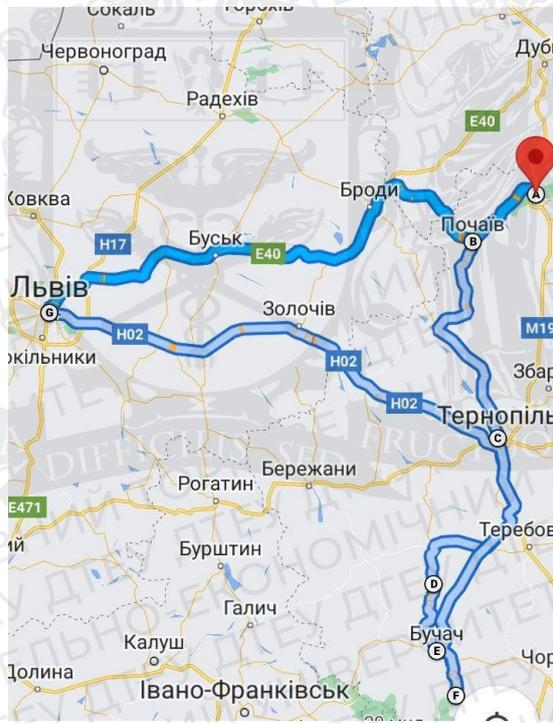

Рис. 2.1 картографічна схема маршруту

Джерело: розроблене автором

Пункти на маршруті:

A, G – Львів

B - Почаїв

C - Тернопіль

D - Зарваниця

Е - Бучач

Ғ – Язловець.

Як бачимо із рисунка, маршрут є кільцевим.

Початок туристичного маршруту з Львова, о 8 ранку, біля жд вокзалу.

Далі ми поїдемо до Кременця – Почаїв – Тернопіль – Зарваниця – Бучач – Язловець. І повертаємося до Львова.

День 1

08.00 виїзд зі Львова, переїзд до Кременця.

10.00 екскурсія до собору Покрови Пресвятої Богородиці в «цегляному» стилі біля вокзалу.

12.00 – екскурсія в собор Пресвятої Трійці (1896-1897) на військовому цвинтарі.

13.30 – обід.

14.20 – прогулянка та ознайомлення з церквою Апостолів Петра і Павла на вул. Переліски, далі перехід у собор Різдва Пресвятої Богородиці в Туницькому провулку.

Загалом, регіон є дуже релігійним, з багатьма "святими місцями", які відвідують паломники з усієї України.

16.00 – переїзд в Місто Почаїв: відвідання Джерела Святої Анни в Онишківцях.

18.00 – переїзд у Тернопіль. Поселення в готель "Golden Ring", вечерея, ночівля.

День 2

08.00 – сніданок, виселення.

09.00 – екскурсія по релігійним пам'яткам Тернополя: скульптури Матері Божої, Ісуса Христа, та інших святих.

12.00 – переїзд в Село Зарваниця. Невеличке село в Тернопільській області, відоме на весь світ своїми чудотворними іконами. Існує кілька версій щодо походження назви села. Легенда свідчить, що київський монах побачив сон, в якому йому з'явилася Діва Марія. Потім він побудував келію в скелі, де

його мрія була зруйнована. За іншою версією, засновниками були сербські монахи. Кажуть, що спочатку село називалося Селбіня (Сельваниця), а потім Зарбаниця. Однак простежити цей перехід складно. Отець Андрій Мельник, автор книги про село, має свою точку зору. На його думку, стрипці "зрівняли" частину землі, на якій розташоване село, з землею. Нарешті, назва села може походити від прізвища його діда - Зарваницький.

13.00 – обід. Потім екскурсія в Марійський духовний центр. Мавзолей Марії в селі Зарваниця Тернопільської області - одне з найвідоміших паломницьких місць в Україні; незважаючи на те, що Мавзолей є підпорядкований УГКЦ, він приймає паломників різних віросповідань; відвідувачі можуть доторкнутися до чудотворної ікони Зарваницької Богородиці, написаної в 17 столітті, яка використовується для лікування очей, опорно-рухового та дихальної систем, безпліддя та багатьох інших недуг. Занурення в прохолодну воду додасть вам сил та енергії. Також рекомендується пити воду з джерела з цілющими властивостями.

14.00 – екскурсія до Ікони Божої Матері Зарваницької в Собор Зарваницької Матері Божої.

15.00 переїзд в Місто Бучач: Як справедливо зауважив один з найкращих знавців української архітектури Г. Логвин, Бучак - один з найоригінальніших будинків у нашій країні. Місто розташоване на терасі в глибокій долині річки Стрипа, в оточенні високих пагорбів. Вперше місто згадується в літописах у 1397 році (десь в інтернеті я знайшов інформацію, що вперше воно згадується у 1260 році). Щодо походження назви міста висувуються цікаві, а іноді й досить безглузді версії. Одні кажуть, що це було місто м'ясника (англійське слово "м'ясник", як кажуть, співзвучне з назвою міста), інші - більш правдоподібні". Кажуть, що "буча" - це слово, що означає швидку, дику, глибоку джерельну воду. Найбільш неспокійною частиною течії Стрипи є безпосередня близькість до ратуші, яка стоїть біля підніжжя Федорової гори, де розташований жіночий монастир Василіанок.

16.00 – екскурсія в Костел Успіння Пресв. Богородиці; Церква Успіння

Діви Марії є прекрасним прикладом неоготичної архітектури 20-го століття в Україні. У народі він відомий як "Храм зачарованого неба". Храм на місці сучасної церкви стояв з 15 століття. Заснований Юрієм Струмило, це була дерев'яна церква, названа на честь Трійці і Святого Духа; у 1627 році дерев'яна церква стала жертвою татарської пожежі.

17.00 - Монастир та церква василіан;

17.30 – переїзд в Село Язловець: Сьогодні Язловець - це невелике село з населенням трохи більше 600 мешканців у Буцацькому районі Тернопільської області. Однак у минулому одне з найдавніших поселень Західного Поділля було відоме як "Ключ Поділля". Коли воно було засноване - невідомо. У давньоруських літописах Язловець не згадується. Однак, цілком ймовірно, що дерев'яна фортеця вже існувала в той час.

18.00 – екскурсія в Монастир Сестер-Непорочниць. Архітектура зазнала багато змін протягом століть. Палац, який ми бачимо сьогодні, був побудований в середині 18 століття новим власником містечка Станіславом Понятовським.

Століттям пізніше палац і парк у Язровці передали Згромадженню сестер Непорочного Зачаття, а в 1862 році стараннями Діви Марцеліни Даровської монастир було перенесено з Риму до Язровця. Монастир Сестер Непорочного Зачаття став центром духовного життя. Засновниця, мати Марцеліна, найбільше дбала про виховання дівчат як "справжніх християнок, дружин, матерів і громадянок країни". Вона також прагнула підняти рівень християнської моралі для всіх верств населення. При монастирі діяла безкоштовна школа для місцевих дітей..

19.00 – виїзд до Львова.

Ціни за послуги:

Всього: 2 358 грн.

транспортне обслуговування – 650 грн.

проживання (Готель "Golden Ring") – 800 грн.

харчування (кафе Калина м. Кременець) – 129 грн.

Музей-ресторан ("Старий млин") – 129 грн.

ВИСНОВКИ

Паломницький туризм - це спільна або індивідуальна релігійна подорож віруючих до святого місця. Паломництво як форма духовної та соціальної активності людини відоме з давніх часів.

Люди всіх релігій і конфесій завжди віддавали шану священним місцям, пов'язаним з божественним, місцям, де відбувалися явища, які не піддаються раціональному поясненню, і місцям, пов'язаним з життям, смертю або похованням релігійних діячів або святих. Релігійне паломництво - давня культурна традиція, яка протягом століть зберегла свою незмінну сутність і стала невід'ємною частиною сучасного світу.

На сучасному етапі в Україні сформувався і набирає обертів специфічний сегмент ринку релігійного та паломницького туризму. У зв'язку зі збільшенням кількості пропозицій щодо організації паломницьких поїздок, завданням професіоналів туристичного бізнесу є грамотна організація роботи, що базується на маркетингових дослідженнях та чіткій роботі менеджерів.

Для того, щоб релігійний туризм у майбутньому став повноцінним видом туризму, необхідна низка правових, економічних пріоритетів і організаційних заходів, які сприятимуть його розвитку.

З метою розвитку паломницького туризму в Україні туристичні агенції створюють нові тури до святинь України та світу, виходячи з попиту.

Відсутність статистики та аналізу цього виду туризму унеможливорює визначення реальної кількості паломників та екскурсантів в Україні. Державний статистичний бюлетень з туризму охоплює лише організованих туристів та екскурсантів, які забронювали поїздку в українській туристичній агенції. Самодіяльні туристи та туристичні агенти не включені в статистику.

На сучасному етапі в Україні формується і набирає обертів специфічний сегмент ринку релігійного туризму.

У зв'язку зі збільшенням кількості пропозицій з організації паломницьких поїздок, завданням професіоналів туристичного бізнесу є

грамотна організація їхньої роботи, що базується на маркетингових дослідженнях та чіткій роботі менеджерів. Для того, щоб релігійний туризм у майбутньому став повноцінним видом туризму, необхідна низка правових, економічних пріоритетів та організаційних заходів, які б сприяли його розвитку.

Також, у другому розділі автором розроблено автобусний паломницький тур "Віра на Тернопільщині. Маршрут туру: Львів - м. Кременець - м. Почаїв - м. Тернопіль - с. Зарваниця, м. Бучач - с. Язловець – Львів. Кілометраж: 170 км Вартість туру: 2 358 грн з людини.

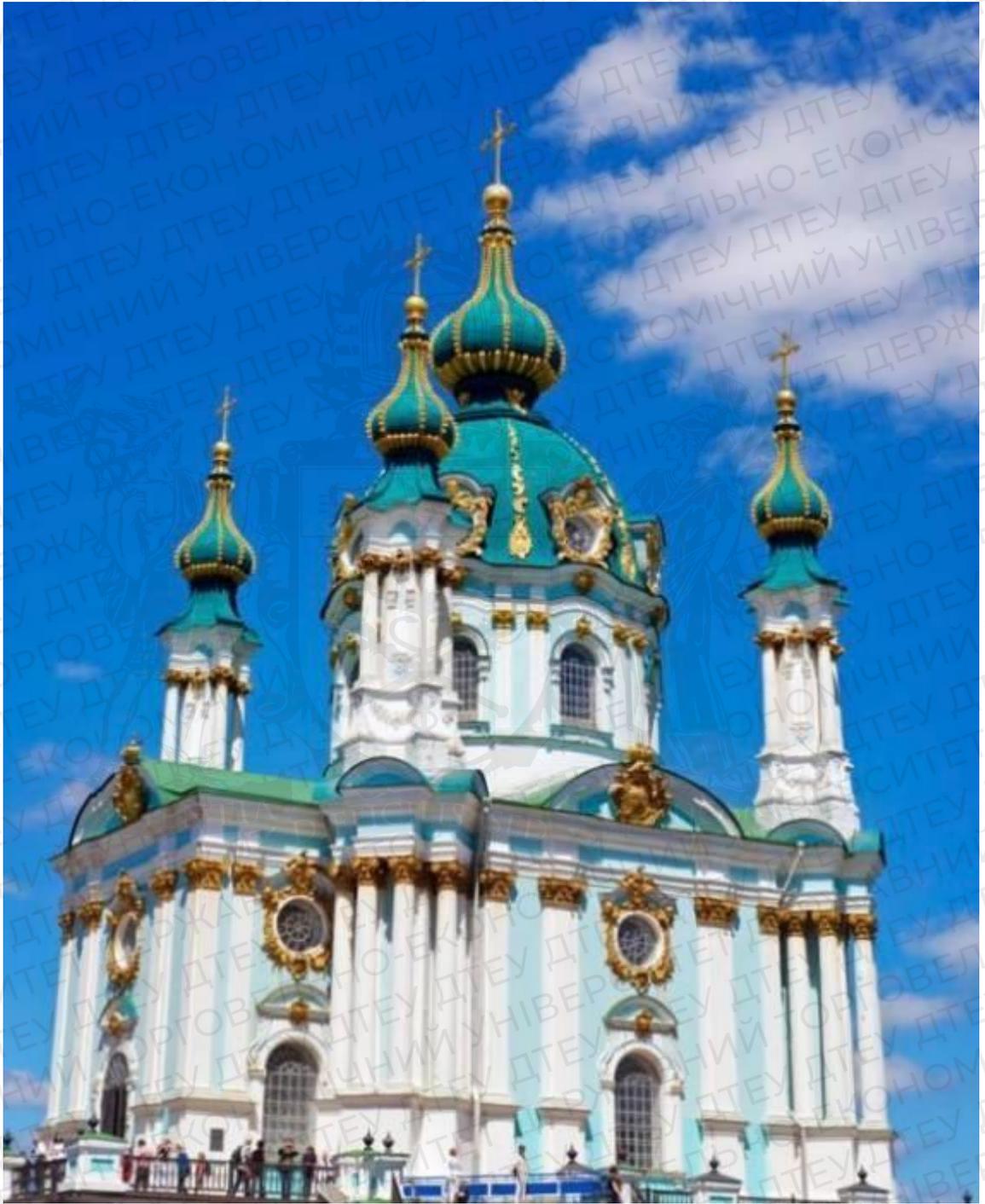
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Топорницька М. Я. Територіальна організація та перспективи розвитку етнофестивального туризму в Географія та туризм : наук. зб. К.: Альтерпрес, 2012 Вип. 17. С. 117–123.
2. Ковальчук А. С. Географія релігійного туризму в Україні Львів: ТЗОВ “Друк Захід”, 2016. 454 с.
3. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації. Режим доступу: <https://unwto.org/>
4. Релігійний туризм: термінологічний словник-довідник Львів: Український бестселер, 2010. 252 с.
5. Городиський Ю. Я. Класифікація християнського релігії (для потреб суспільно-географічних досліджень) Географія та туризм, 2016. С. 168–176.
6. Релігійний туризм як історико-суспільне явище. Режим доступу: [file:///C:/Users/Admin/Downloads/Uk_msshr_2013_19\(2\)_42.pdf](file:///C:/Users/Admin/Downloads/Uk_msshr_2013_19(2)_42.pdf)
7. Ковальчук А. С. Формування понятійно-термінологічного апарату релігійного туризму і релігії Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини, 2012. Вип. 29. Ч. 2. С. 86–92.
8. Лубський В. Релігієзнавство Київ: Вілбор, 2020 . 380 с.
9. Устименко Л. М. Історія туризму К.: Альтерпрес, 2015. 320 с.
10. Божук О.В. Релігійний туризм: термінологічний словник-довідник Львів: Український бестселер, 2020 С. 32
11. Ковальчук А. С. Організатори релігії та релігійного туризму Вісник Львівського університету, 2022. №42. С. 57.
12. Дністрянський М. С. Кордони України: територіальноадміністративний устрій Львів: Світ, 1992. 144 с.
13. Любіцева О. Географія релігій в Україні Київ, 1998. 504 с.
14. Пазенок В. С. Філософія туризму К.: Кондор, 2014. 268 с.
15. Божук Т. І. Розвиток релігійного туризму: різновиди, функції, Краєзнавство. Географія. Туризм, 2011. №16. С. 3–6.

16. Бейдик О. О. Стратегічні напрями розвитку національного туризму / О. О. Бейдик // Географія та туризм : наук. зб. / Відп. ред. Я.Б.Олійник. – К.: Альтерпрес, 2009. – Вип. 1. – С. 35–41.
17. Божук Т. І. Релігійний туризм і паломництво: спільні і відмінні риси Науковий вісник Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича. Серія географія, 2019. Вип. 480–481. С. 112–115.
18. Патійчук В. Функціональні особливості організації релігійно паломницьких турів Луцьк : Вежа-Друк, 2015. № 15 (316). С. 23–31.
19. Сайчук В.С. Методичні аспекти суспільно-географічного дослідження релігійного туризму Економічна та соціальна географія. 2014. Вип.2(70). С.59-65.
20. О.О. Любінцева, І.М. Стригун, “Сакральний потенціал Києва і напрями інтенсифікації його використання”. Географія і туризм. Вип. 32 (2015): 92. [O.O. Liubintseva, and I.M. Strygun, “Sacral potential of Kyiv and directions of intensification of its use”. Geography and Tourism, Issue. 32 (2015.).

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток Б

Релігійний туризм і паломництво: спільні та відмінні риси

Релігійний туризм	Паломництво
Сприйняття об'єкта	
Сакрально-мистецьке убранство	Культ, поклоніння
Мета	
Ознайомлення з духовною та історичною спадщиною народу, духовними досягненнями народів інших країн, розуміння суті їхньої релігії, до програми огляду зараховано сакральні об'єкти як складову комбінованих турів.	Не лише відвідування сакральних об'єктів, а прославлення Бога, вияв віри, пов'язаний з певними територіями й об'єктами; самовдосконалення, одержання благодаті; здійснення релігійного обряду чи участі в ньому.
Мотивація (потреба)	
Пізнання, досліджує й вивчає релігійну спадщину під час екскурсій із відвідуванням монастирів, храмів, музеїв; супроводжує екскурсовод; можлива участь у богослужінні, хресних ходах.	Бажання зцілитися, помолитися за рідних набратися сил, отримати благословення на початок відповідальної справи; висловлення вдячності за блага, вияв відданості вірі, отримання сенсу буття, утвердження на духовній ниві, ознайомлення з культурним надбанням країни; внутрішня потреба спілкування з Творцем.
Місія (спонукальний мотив)	
Пізнання, цікавість, відпочинок, а то й розвага; зазвичай не бере участі в богослужіннях; переважно ознайомлюється з культурною складовою процесу і зовнішніми	Каяття, очищення сумління, прославлення Бога; напружена духовна праця (молитва, піст, участь у богослужінні), виконання необхідної фізичної праці

<p>атрибутами віри – пізнає історію й культуру релігії, милується красою архітектурних форм, іконами, мистецьким оформленням храмів.</p>	<p>(будівництво, прибирання території монастиря).</p>
<p>Світогляд Людини</p>	
<p>Можуть бути атеїстами, чи прихильниками іншої релігії.</p>	<p>Дуже релігійні люди зі сформованим світоглядом і системою цінностей.</p>
<p>Туристичний Продукт</p>	
<p>Пропонують турагенти й туроператори: чітко визначено туристичну подорож, умови, зміст програми перебування подорожуючих.</p>	<p>Як такого немає</p>
<p>Організаційні моменти під час створення туру</p>	
<p>Висувають вимоги щодо сервісного обслуговування, користуються послугами індустрії туризму, послугами турагентів чи туроператорів, що реалізують турпродукт; слід запропонувати спільну молитву туристам дуже толерантно, з огляду на їхній морально-духовний рівень чи наявність у групі представників інших конфесій чи релігій; для туристів може бути недоступним відвідання деяких сакральних об'єктів.</p>	<p>Прочанський (паломницький) рух неорганізований, часто без відома й участі духовної особи; однак може супроводжувати представник релігійної організації; не висувають вимог до сервісного обслуговування; прочани живуть і харчуються при храмах, монастирях, виконують фізичну працю; молитва є важливою й повсякчасною; можуть обмежуватися споживанням деяких видів їжі, розвагами.</p>
<p>Приуроченість до подій</p>	
<p>Не приурочені до релігійних свят, приурочені до духовних мистецьких фестивалів.</p>	<p>Приурочені до дня святкування пам'яті святого, іменем якого названо храм.</p>
<p>Тривалість Подорожі</p>	
<p>Менша</p>	<p>Більша</p>